

VÕIMAS HÄÄL. Sel neljapäeval ja laupäeval saab taas kuulda dramaatilist sopranit **Aile Asszonyi**, kes teeb rolli Richard Wagneri ooperi «Tannhäuser» Rahvusooper Estonia etendustes.

Aile Asszonyi: üks rin

INTERVJUU

ANNE AAVIK
ajakirjanik

Mozartiga alustanud soprani Aile Asszonyi lähiaastate kaaslane on Wagneri monumentaalne tsükkel «Nibelungide sõrmus».

«Kui armas, et nad pole seda veel siit ära võtnud!» on Aile Asszonyi Rahvusooper Estonia garderoobi uksele oma nimesilti nähes ilmselgelt liigutatud.

«Eks ma nüüd laulan ikka veidi teistmoodi,» tunnistab Aile. Viis aastat on möödunud tema viimasest osatäitmisest Wagneri ooperis «Tannhäuser», mis teda seekord kodupinnale toob.

Tõsi, juba kaks aastat pole te koduteatris käinud!

See on tegelikult lausa kriminaalne, ega siis ainult laulmise pärast ei pea käima! Tegelikult jõudsin vahepeal vaid ühe korra sugulasi üle vaatama ja läbi sööma, hahaa. Sõbrad-sugulased tuli ikka korralikult läbi süüa, sest nüüd on mul teatris nii tihedad päevad, et ma ei jõua üldse suhelda. Täna õhtul muusikaline proov, homme lavastusproov. Ei saa lobiseda, hääl väsib ära!

Elisabethi-Venuse kaksikroll palju tunnustust pälvinud Wagneri «Tannhäuseri» lavastuses on kindlasti teie jaoks eriline – esimene kokkupuude Wagneriga. Nüüdseks on Gesamtkunstwerkmeister hõivanud olulise osa teie tööelust.

Tegelikult nüüd lähebki lahti! Järgmisel hooajal ootab mind mu esimene Brünnhilde (üks peaosalisi Wagneri enam kui 15-tunnise ooperitetroloogias «Nibelungide sõrmus» – A. A.). Seda tööd jätkub kuni aastani 2023, igal hooajal üks ooper ja siis kanname ette kogu tsükli.

Kindlasti paneb see pitseri ka kõigile teie ülejäänud plaanidele...

Jah, Mozarti rollid jäid nüüd küll minevikku. Kuigi oma lõbuks ja hääle hoidmiseks võiks Mozartit aeg-ajalt teha. Tahan uskuda vanu ooperilauljaid, kes ütlevad, et Wagneri järel tuleks maharahunemiseks laulda Mozartit. Aga jah, ega ma ei oska küll veel midagi täpsemat ette öelda. Tegin sügisel «Jumalate hukus» («Nibelungide sõrmus» 4. osa – A. A.) ühte normidest ja Gutrunet.

See viimane on selline roll, et istud tund aega, siis tuled lavale ja kraaksatad midagi. Siis ootad kaks tundi, vahepeal laulad uuesti häält lahti – *not my cup of tea!* Istusin ja kannatasin, aga see-eest sain kõrvalt vaadata, kuidas teine laulja Brünnhildet teeb. See on väga suur roll! Kõrvalt on hea õppida.

Ja saidki eestlased Saksamaa ooperiavarustes kokku – seal Oldenburgi teatris «Jumalate hukus» juures oli dirigendiks Hendrik Vestmann, kunagine Vane muise muusikajuht.

Hendrikut tunnen ma juba kooliajast. Temaga oleme koos ära söönud sada puuda Eesti nüüdismuusika soola! Aga mulle näib, et sinna Oldenburgi, kus Hendrik on peadirigent, sattusin pigem tänu lavastaja Paul Esterhazy, kelle lavastustes olin varem laulnud. Ja ma arvan, et see «Ring» jääb minuga nüüd ilmselt aastateks. Kolm tohutult paksu ja rasket nooti – ootan juba seda aega, mil mul kogu tsükkel peas on, muidu peab muudkui tassima. Kogu aeg on üks õlg madalam, sest repertuaar on läinud nii raskeks!

Ma arvan, et see «Ring» jääb minuga nüüd ilmselt aastateks. Kolm tohutult paksu ja rasket nooti – ootan juba seda aega, mil mul kogu tsükkel peas on.

Kui rahvusooperis kuus hooaega tagasi «Tannhäuseriga» alustasite, olite veel hiljuti laulnud Fiordiligit Mozarti «Cosi fan tutte».

Mu esimene roll oli ju üldse Despina (nutikas teenijatüdruk samas ooperis, seda laulavad kerge häälega sopranid – A. A.). Ma olin alles bakalau-reusekraadi saanud, kui Tartu Vanemuisesse tuli Saksamaalt peadirigendiks just seal kooli lõpetanud Mihkel Kütson – ja tegi avaliku ettelaulmise.

Selline «lahtiste uste päev» oli toona midagi enneolematut – et rolle ei jagatagi nägude järgi, nagu leti alt. Kahtlesin kuni viimase hetkeni, kas minna. Mihkel oli lavastajaks kutsunud oma õpingukaaslast. Norra päritolu lavastaja Stefan Herheim rääkis mulle hiljem, et kohe, kui ma uksest sisse astusin, oli tal sähvatanud: see ongi minu Despina, kui ta nüüd vaid viisi peaks! Ja ma sain selle rolli.

Nii et minu esimene töö oli Stefan Herheimiga, kellest kohe peale seda lavastust sai väga kuulus tegija. Ja hiljuti tuli see kõik mulle väga eraldalt meelde. Eelmisel hooajal laulsin nimelt Bonnisi Straus- si «Elektrat»...

Jaa! Ma pole vist ialgi näinud nii palju meediakajastusi. Kui kriitikuid uskuda, siis laulsite selle metsikult pika ja raske rolli täiesti veatult!

Olgugi Saksamaal palju teatreid, iga päev seda tükki siiski ei tehta. See on juba muusikalise terviku mõttes nii suur saavutus, et seda sõidetakse kuulama üle Saksamaa, ja üks see-

Ooperilaulja
Aile Asszonyi.
FOTO: SANDER ILVEST

tõttu ilmus ka palju arvustusi. Teiste hulgas tuli seda vaadata ka Stefan Herheim. Me pole muide vahepeal 20 aastat üldse suhelnud. Teda lava kõrval nähes karjatsin taas kohtumisrõõmust täiest kõrist. «Ja sul on peale etendust veel hääl alles?» imestas Herheim.

Tsiteerides meie laulugurusi: heale häälele ei tee midagi, s'tta pole mõtet hoida!

Tõesti, ma pean ütleva, et eeskätt üllatasin Elektraga iseenast! Ma ei võtnud seda rolli vastu kergekäeliselt. Nad moosisid mind pikalt. Ärrääkimine toimus mu eelmise etenduse lõpupeol Bonnisi. Mind veensid nii intendant, dirigent kui koormeister. «Äile, what are you worried about? You have the loudest voice I have ever heard!» Ja nii ma seal šampuseklaasi taga ütlesingi jah. Aga inimene mõtleb, jumal juhuh. Nädala pärast läksin ma mandlioperatsioonile.

Kui palju siis aega oli?

Muidu oleks olnud aasta. Aga Elektra pole just selline lugu, et õpid täna selgeks ja homme lähed proovi. Ja selleks et elu veel huvitavam oleks, tekkis sinna vahele ka veel üks «Lendav hollandlane» Netherlandse Reioopera koosseisus. 14 etendust, kuhu hüppasin sisse kaks nädalat enne esietendust – umbes nii, et ettelaulmine oli teisipäeval kell 13 ja lavastusproov oli kell 15, vahepeal olin jõudnud käia juba paruka- ja kostüümiproovis.

Eks see oli võimalik ainult seetõttu, et olin Senta rolli just vahetult enne Eestis laulnud. Ühesõnaga, Elektra õppimine venis, mul jäi selleks vaid pool aastat. Ma ei ole just põmmpea, saan hakkama klaveril – aga selles partituuris on nii palju muusikalist informatsiooni... See lihtsalt ei allunud mulle! Ma tahan tajuda kogu tervikut, ma ei saa nagu linnuke ükski leelotada oma rida, pean teadma absoluutselt kõike, siis olen lavaliselt vaba.

Tundub, et saite selgeks! Ja usun, et seda rohkem seda rolli armastate.

Jah, Elektra on mu lemmik! Ooperi alguses on väike ansamblistseen, siis tuleb Elektra lavale ja jääbki sinna. See on jube pikk roll – tund ja nelikümmend minutit järjest laval.

Aga vaat kui toredasti elu läheb: rääkisin enne Toomas Kaldarust, kellega seob mind sõprus juba EMTA ajast, mil õppisime mõlemad laulmist. Tema elab juba 20 aastat Roomas, koolitas end Rooma Santa Cecilia konservatooriumis ooperipianistiksi ja on nüüd lauljate coach ehk treener. Mina aga olen tasapisi jõudnud dramaatilisse hääleliiki ja tänaseks oleme kolm aastat temaga koostööd teinud. Õpin Toomase abil kõik oma uued rollid – kas mina sõidan Rooma või tema minu juurde Amsterdamis.

Nüüd on meil välja kujunenud selline rutiin, et teeme poolteist-kaks päeva tööd, korraga kuus tundi. Peale seda tuleb muidugi päev vahele jätta. Seda võiks ju laululaagriks nimetada, aga tegelikult on see boot camp!

Seda ei tea ilmselt kunagi, mis-